

ΑΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΙ ΤΑΣ ΟΠΟΙΑΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΤΟΥ Κ. ΛΕΩΝΙΔΑ Β. ΔΕΡΤΙΛΗ

Αί πάσης μορφής δυσχέρειαί τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ Ἀγγλία— ὡς ἔθνος καὶ ὡς λαὸς — ὀφείλονται ἐν πολλοῖς εἰς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν αἰγλήν τοῦ παρελθόντος τῆς. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρελθόντος, προσέφερε εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὴν δυνατότητα νὰ ἀποτελέσῃ διὰ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν τὴν ὑπερδύναμιν τῆς ὁποίας αἱ ἀποφάσεις εἶχον παγκόσμιον ἐπιβολήν. Τῆς προσέφερε ἐπίσης καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξελιχθῆ εἰς κράτος μὲ ἐξαιρετικῶς ἀνεπτυγμένην οἰκονομίαν καὶ πρὸ παντὸς νὰ καταστῆ ἡ ἡγέτις χώρα τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως, διὰ τῆς ὁποίας διεμορφώθη ἡ ὄλη φυσιογνωμία τῆς μέχρι τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου γενεᾶς. Κατέστη ἐπίσης τὸ διεθνὲς κέντρον τῶν πάσης μορφῆς τραπεζιτικῶν, ἐμπορικῶν, ἐφοπλιστικῶν καὶ χρηματιστηριακῶν συναλλαγῶν. Τὸ City τοῦ Λονδίνου μὲ τὸ δίκτυον τῶν διεθνῶν τοῦ οἰκονομικῶν σχέσεων ἀπετέλεσε διὰ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, τὴν καρδίαν τοῦ οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ τοῦ κόσμου. Τὸ παρελθὸν τῆς σημερινῆς Ἀγγλίας δύναται ἐπιγραμματικῶς νὰ ἐμφανισθῆ μὲ τὴν ἀκόλουθον κλιμάκωσιν: Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία - Βρετανικὴ Κοινοπολιτεία-Μπλὰκ τῆς στερλίνας - Περι-οχή τῆς στερλίνας - Λίρα Ἀγγλίας.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ ἰδίως μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, τὸ σύμπλεγμα τῶν ἀνωτέρω πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχέσεων, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν νέων ἰδεῶν καὶ τὴν ὀρμὴν τῆς ἀνάδοῦ τῶν ὑπερποντίων λαῶν ἤρχισε νὰ καθίσταται ἐπαχθὲς προνόμιον διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία ἤρχισε τὴν σταδιακὴν ἀναδιπλωσιν, μὲ ὄτχον τὴν ταχυτέραν δυνατὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀπὸ τὰς διεθνεῖς ὑποχρεώσεις ποῦ εἶχε ἀναλάβει, ὅταν «ἐκυβέρνα τὰ κύματα».

Ἦδη ἐπανῆλθε εἰς τὴν κοίτην τῆς. Κατέστη δηλαδὴ καθαρῶς εὐρωπαϊκὸν κράτος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναδιπλώσεως ἦτο ἐπόμενον νὰ ὑπάρχουν αἱ δυσχέρειαί τῆς προσγειώσεως πρὸς τὰ νέα δεδομένα προκαλούμεναι ἐκ τῶν δημιουργημένων συμφερόντων τῶν ἐπιχειρηματικῶν μονάδων πάσης μορφῆς, ἐκ τῶν ἀνελημμένων ἠθικῶν δεσμεύσεων τῆς Ἀγγλίας ὡς ἔθνος καὶ ἀπὸ τὴν νοοτροπίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποκτήσει ὁ Ἀγγλὸς ὡς ἄτομον, ἐν τῇ ἀσχήσει τοῦ παγκοσμίου ἡγετικού ρόλου. Ὅπως εἶναι φυσικόν, κατὰ τὴν μεταβατικὴν περίοδον τῆς προσγειώ-

σεως, αἱ ἀνωτέρω δεσμεύσεις εἶχον ἐπίπτωσιν καὶ ἐπὶ τῆς στάσεως τῆς Ἀγγλίας ἔναντι τῆς διαμορφουμένης νέας διεθνούς καὶ εἰδικώτερον εὐρωπαϊκῆς πραγματικότητος. Εἰς τὸ γεγονός τοῦτο — ἐκτὸς τῶν ἄλλων — ὀφείλεται ἡ ἀρχικὴ ὑπονομευτικὴ στάσις τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸ θέμα τῆς ἰδρύσεως τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Δὲν ἦτο εὐχερὲς διὰ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν νὰ συνδυάσῃ, τὸ προτιμησιακὸν σύστημα τὸ ὑφιστάμενον μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Κοινοπολιτείας, ὡς πρὸς ἐμπορικὰς καὶ γενικώτερον τὰς οικονομικὰς τῶν σχέσεις, πού κατ' ἀνάγκην θὰ διεμορφούντο, εἰς τὸν εὐρύτερον γεωγραφικὸν οικονομικὸν χώρον τῆς Εὐρώπης. Οὕτε ἐπίσης ἦτο εὐχερὲς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀντιδράσεις δημιουργημένων μαζικῶν συμφερόντων, τὰ ὅποια εἶχον ἐθισθῆ εἰς τὴν εὐρυτέραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ προτιμησιακοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τῆς Κοινοπολιτείας.

I. Ἡ προσγείωσις τῆς λίρας Ἀγγλίας

Πέραν ὅμως τοῦ πλήθους τῶν ἐμπλοκῶν πού ἐδημιούργει διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἡ σταδιακὴ ἀποδέσμευσις τῆς ἐκ τῶν σχέσεων τοῦ παρελθόντος, ὑπῆρχε καὶ τὸ θέμα τῆς λίρας Ἀγγλίας, ἡ ὁποία εἶχε καταστῆ ἀποθεματικὸν νόμισμα εἰς τὸν παγκόσμιον χώρον καὶ κυριώτατα εἰς τὸν εὐρὺν χώρον τῆς Κοινοπολιτείας. Ὅπως ἦτο ἐπόμενον ἡ λίρα στερλίνα ἠκολούθησε τὸν κύκλον τὸν ὅποιον διέγραψε ἡ οικονομικὴ ἰσχύς τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀπεικόνισε τὴν πτῆσιν καὶ τὴν πτώσιν αὐτῆς.

Ἡ ἐπιχειρουμένη παρ' ἡμῶν ἐξέτασις τοῦ διεθνούς νομισματικοῦ θέματος καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἀναλυτικὴ ἐμφάνισις τῆς θέσεως τῶν ἐπὶ μέρους ἐθνικῶν νομισμάτων καὶ νέων νομισματικῶν θεσμῶν, ἔχει ὡς χρονικὸν σημεῖον ἐκκινήσεως τὴν Διάσκεψιν τοῦ Bretton Woods, ἣτις ἐγένετο τὸν Ἰούλιον 1944 καὶ εἰς τὴν ὁποίαν καθιερώθη τὸ σήμερον ἰσχὺν διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα τοῦ κανόνος συναλλαγματος χρυσοῦ, ὡς καὶ ἐτέθη τὸ πρῶτον εἰς ἰσχὺν ἡ Συμφωνία διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Διεθνούς Νομισματικοῦ Ταμείου (1 Μαΐου 1945).

Ἐν τούτοις, διὰ τὴν ἀγγλικὴν λίραν θὰ γίνῃ παρέκκλισις εἰσαγωγικῆς μορφῆς. Θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὴν ὑποτίμησιν τῆς λίρας στερλίνας τοῦ 1931. Ἡ ὑποτίμησις αὕτη δὲν δύναται νὰ συγκριθῆ μὲ τὰς συγχρόνους ὑποτιμήσεις τῶν ἐθνικῶν νομισματικῶν μονάδων τῶν ἀνεπτυγμένων βιομηχανικῶν κρατῶν. Ἡ οικονομικὴ σκέψις τῆς χρονικῆς περιόδου πού προηγῆθη τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, δὲν εἶχε ἐμποτισθῆ ἀπὸ τὰς δοξασίας τὰς ὁποίας εἰσήγαγε εἰς τὴν οικονομικὴν ἐπιστήμην καὶ ἰδιαίτατα εἰς τὴν νομισματικὴν θεωρίαν ὁ Κεύνς. Κατὰ συνέπειαν ἐκυριαρχεῖτο ἀπὸ τὰς θεωρίας τοῦ laissez-faire καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἡ περιπέτεια ἐνὸς ἐθνικοῦ νομίσματος ἀπετέλει θέμα ἀποκλειστικῆς ἐθνικῆς εὐθύνης. Ἡ ὑποτίμησις τῆς ἀγγλικῆς λίρας τοῦ 1931, ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ράμσεϋ Μακντόναλντ (μετὰ τὴν διάσπασιν τοῦ Ἑργατικοῦ κόμματος) μὲ Ὑπουργὸν Οἰκονομικῶν τὸν Φίλιπ Σνδούντεν. Ἡ ὑποτιμηθεῖσα λίρα στερλίνα δὲν προσεδέθη μὲ τὸν χρυσὸν εἰς κατώτερον ἐπίπεδον. Ἀφέθη νὰ κυκλίνεται ἐλευθέρως ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν δυνάμεων τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν σταδιακῶν ἐπεμβάσεων εἰς ταύτην τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ ὑποτίμησις τῆς λίρας εἰς τὴν ἀγορὰν ἔναντι τοῦ δολλαρίου καὶ τοῦ χρυσοῦ

διεκυμάνθη μεταξύ ποσοστού 20 έως 30 τοις εκατόν.

Θά πρέπει επίσης νά ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἐγκατελείφθη τὸ τότε ἰσχύον νομισματικόν σύστημα τοῦ χρυσοῦ κανόνος, ὅτι ἡ παγκόσμιος οἰκονομία ἐτέλει ὑπὸ στυγνὴν οἰκονομικὴν κρίσιν καὶ ὅτι τὴν ὑποτίμησιν τῆς ἀγγλικῆς λίρας τὴν ἠκολούθησαν αἱ ὑποτιμήσεις τοῦ νομίσματος τοῦ συνόλου τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας, ὡς καὶ ἄλλων χωρῶν.

II. Αἱ ὑποτιμήσεις τῆς ἀγγλικῆς λίρας ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἡ Ἄγγλία ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν συμφωνίαν ποῦ ὑπέγραψε μὲ τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον, ἐσταθεροποίησε τὸ νόμισμά της (1946), μὲ σχέσιν ἔναντι τοῦ δολλαρίου: 1 λίρα στερλίνα = 4,03 δολλάρια. Ἡ σχέσις αὕτη ἢ ὅποια ἐν τῇ οὐσίᾳ δὲν ἀποτελεῖ ὑποτίμησιν, ἀλλὰ καθορισμὸν νέας ἰσοτιμίας, ἐν ἀντιπαροβολῇ πρὸς τὴν ἰσοτιμίαν τῆς λίρας πρὸς τὸ δολλᾶριον τοῦ 1931, ἰσοῦται πρὸς ὑποτίμησιν τῆς λίρας κατὰ ποσοστὸν 17 τοις εκατόν.

Ἡ πρώτη, μετὰ τὸ καθεστῶς τοῦ Δ.Ν.Τ. ὑποτίμησις τῆς λίρας στερλίνας, ἔλαβε χώραν τὸ 1949, ἐπὶ πρωθυπουργίας τοῦ Ἄτλυ καὶ μὲ Ὑπουργὸν Οἰκονομικῶν τὸν Κρίπς.

Ἡ νέα σχέσις τῆς λίρας πρὸς τὸ δολλᾶριον ὠρίσθη: 1 λίρα στερλίνα = 2,80 δολλάρια. Ἦτοι ὑποτίμησις 30 τοις εκατόν ἔναντι τῆς προηγουμένης.

Ἡ δευτέρα ὑποτίμησις τῆς λίρας στερλίνας ἔναντι τοῦ δολλαρίου ἔλαβε χώραν τὴν 18ην Νοεμβρίου 1967, μὲ τὴν σημερινὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἐργατικoῦ κόμματος. Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Τζέϊμς Κάλλαχαν.

Ἡ νέα ἰσοτιμία ὠρίσθη 1 λίρα στερλίνα = 2,40 δολλάρια. Ἦτοι ὑποτίμησις τῆς λίρας ἔναντι τοῦ δολλαρίου 14,3 τοις εκατόν.

Ἡ ὑποτίμησις ἐνὸς ἐθνικοῦ νομίσματος, δὲν ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ θέματος μιᾶς χώρας. Κατὰ συνέπειαν δὲν ἐπιφέρει αὐτομάτως τὴν θεραπείαν τοῦ πάσχοντος οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ. Προσφέρει ἀπλῶς εἰς τὴν πάσχουσαν οἰκονομίαν τὸ διάστημα τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς, τοῦ ὁποίου ἐφ' ὅσον γίνεи καλὴ χρῆσις, διὰ τῆς λήψεως τῶν ἀπαραιτητῶν μέτρων ἐξυγιάνσεως καὶ προσαρμογῆς, θὰ καταστῇ δυνατὴ ἢ ἐπιβίωσις της ἐπὶ θάσεως συναγωνιστικῆς εἰς τὸν διεθνή χῶρον. Διὰ νὰ καταστῇ ὁμως δυνατὴ ἡ λήψις τῶν ὀρθῶν μέτρων ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς Ἀρχῆς, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας τελεῖ ἡ συγκεκριμένη ἐθνικὴ οἰκονομία, ἐν συσχετισμῷ μὲ τὰς συνθήκας ποῦ ὑφίστανται εἰς τὸν διεθνή οἰκονομικὸν χῶρον.

III. Τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς νέας ὑποτιμήσεως

Εἰδικότερον εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν ὑποτίμησιν τῆς ἀγγλικῆς λίρας τῆς 18ης Νοεμβρίου 1967 διατυπώνομεν τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις:

α) Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἔγινε ἡ ὑποτίμησις. Τὸ ποσοστὸν τῆς ὑποτιμῆ-

σεως 14,3 τοις εκατόν, εάν ληφθούν υπ' ὄψιν αἱ ὑφιστάμεναι πραγματικαὶ συνθη-
και εἰς τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς Ἀγγλίας, ἦτο χαμηλόν. Ἐπρεπε νὰ
εἶναι μᾶλλον τῆς τάξεως τοῦ 25 τοις εκατόν. Ἐν τούτοις, ἐφ' ὅσον ἡ Ἀγγλικὴ
κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὑποτιμήσεως, κατόπιν διαβουλεύ-
σεων μὲ τὰς ὑπολοίπους κυβερνήσεις τῶν βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν καὶ
τοῦ Διεθοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου καὶ ἐπέτυχε τὴν καθολικὴν συγκατάθεσιν των
εἰς τὸ ποσοστὸν 14,3 τοις εκατόν, ἡ ὑποτίμησις, ὡς ἐγένετο, πρέπει νὰ θεωρηθῇ
ἐπιτυχής.

Χαρακτηρίζομεν ὡς καθολικὴν τὴν ἀποδοχὴν τῆς ὑποτιμήσεως τῆς λίρας
Ἀγγλίας, διότι ἐν συνεχείᾳ ταύτης προέβησαν εἰς ὑποτίμησιν τῶν νομισμάτων των
ἡ Δανία, ἡ Ἰρλανδία, ἡ Νέα Ζηλανδία, ὡς καὶ τινες δευτερεύουσαι χώραι.

Συνέπεια τῆς προηγουμένης ἀποδοχῆς τῆς ὑποτιμήσεως τῆς λίρας ὑπὸ τῶν
βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν, ἦτο ἡ μὴ λήψις ὑπ' αὐτῶν ἀντιμέτρων διὰ
τῶν ὁποίων ἐν τῇ οὐσίᾳ θὰ ἐξουδετεροῦντο τὰ ἐκ ταύτης ἀναμενόμενα διὰ τὴν
ἀγγλικὴν οἰκονομίαν εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα, ὡς καὶ ἡ ἀνάληψις παρὰ τούτων
τῆς ὑποχρέσεως τῆς οἰκονομικῆς των συμπαραστάσεως. Διότι ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἡ
ἀποδοχὴ παρὰ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς ὑποτιμήσεως τῆς λίρας στερλίνας, δὲν
σημαίνει τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν συγκατάθεσιν των ὅπως καταστῆ συμφερότερον
διὰ τὰς ξένας οἰκονομίας νὰ ἀγοράζουσι βρετανικὰ προϊόντα καὶ διὰ τὸν βρετα-
νικὸν λαὸν ἀσύμφορον νὰ ἀγοράζῃ εισαγόμενα προϊόντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς.

6) Ἡ λίρα ἦτο ἀκόμη ἀποθεματικὸν νόμισμα. Ἡ ὑποτίμησις ἐνδὸς ἔθνικοῦ νομί-
σματος τὸ ὅποσον ἔχει μακρὰν ἀποθεματικὴν θητείαν εἰς τὸν διεθνή οἰκονομικὸν
χῶρον, δημιουργεῖ αὐτομάτως γενικωτέρας διεθνεῖς νομισματικὰς καὶ οἰκονομικὰς
περιπλοκάς τὰς ὁποίας εἶναι πολὺ δυσχερὲς ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ ὑπερνικήσῃ ἄνευ
συμπαραστάσεως ὑπὸ τῶν ὑπολοίπων βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένων κρατῶν, ἡ ὑπο-
τιμῶσα νὸ νόμισμα χώρα.

Ἡ ἀγγλικὴ λίρα εἶχε ἀπὸ μακροῦ καταστῆ ἀποθεματικὸν νόμισμα. Μὲ τὴν
ιδιότητα ταύτην ἠδυνήθη νὰ ἐπιβοηθήσῃ τὴν ἐπεκτατικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν
τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν διεθνή οἰκονομικὸν χῶρον καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὸν γεωγραφι-
κὸν χῶρον τῆς Κοινοπολιτείας, νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ταύτην νὰ ἡγηθῇ τῆς βιομηχανι-
κῆς ἐπαναστάσεως καὶ νὰ καταστήσῃ τὸ City τοῦ Λονδίνου τὸ παγκόσμιον κέντρον
τῶν πάσης φύσεως οἰκονομικῶν καὶ νομισματικῶν συναλλαγῶν. Ἡδυνήθη ἐπίσης
ἡ ἀγγλικὴ οἰκονομία νὰ ἐξάγῃ τὸν πληθωρισμὸν τῆς εἰς ἄλλας οἰκονομίας καὶ νὰ
δημιουργήσῃ ἐκ τούτου ἀκόπως ἕνα ἀνώτερον ἐπίπεδον ζωῆς διὰ τὸν λαὸν τῆς.
Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ προηγούμεναι ὑποτιμήσεις τῆς ἀγγλικῆς λίρας εἶχον
περιορίσει αἰσθητῶς τὸν ἀποθεματικὸν ρόλον τῆς, εἶναι ὅμως ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι
δὲν εἶχον ἐπιτύχει τὴν πλήρη ἐξάλειψιν τοῦ ρόλου τούτου.

IV. Τὸ εἰς συνάλλαγμα χρέος τῆς ἀγγλικῆς οἰκονομίας

Μὲ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς διεθοῦς νομισματικῆς κρίσεως ἤρχισε ἡ πίεσις τῶν
κατόχων ἀγγλικῶν λιρῶν καὶ ἡ προσπάθεια ἀπαλλαγῆς των διὰ μετατροπῆς των

εις χρυσόν ἢ εἰς ἕτερα μετατρέψιμα νομίσματα. Τὴν πίεσιν, ὅπως εἶναι φυσικόν, ἐπέτεινε κυρίως ἡ ὑπαρξίς τῶν ἐκκρεμῶν ὑπολοίπων (outstanding balances), τὰ ὅποια εἶχον δημιουργηθῆ ἔκ τῆς ἐνεργοῦ ἀποθεματικῆς ἰδιότητος τῆς λίρας στερλίνας εἰς τὸν χώρον τῆς περιοχῆς στερλίνας. Ἡ ὑπαρξίς τῶν ἐν λόγῳ ὑπολοίπων, ἀποτελεῖ ἕνα τῶν κεντρικῶν προβλημάτων τοῦ νομισματικοῦ θέματος τῆς ἀγγλικῆς οἰκονομίας καὶ βασικὸν ἐπιχείρημα διὰ τὸν Ντὲ Γκὼλ νὰ ἀρνηθῆ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγοράν.

Διὰ τὰ καταστῆ δυνατὴ ἢ ἐν τῇ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ παρακολούθησις τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει ἡ λίρα Ἀγγλίας ὡς νόμισμα εἰς τὸν διεθνήν χώρον, θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ δώσωμεν μίαν εἰκόνα τῶν εἰς συνάλλαγμα χρεῶν τῆς ἀγγλικῆς οἰκονομίας. Ταῦτα εἶναι τὰ ἀκόλουθα: 1) Τὰ βραχυπρόθεσμα χρέη πρὸς Κεντρικὰς Τραπεζάς, ὡς καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας, διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν προθεσμιακῶν πωλήσεων πρὸς στήριξιν τῆς λίρας στερλίνας. Ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ χρέους τούτου δὲν εἶναι διαθέσιμα συγκεκριμένα στοιχεῖα. 2) Τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1967 συναφθὲν δάνειον 2.908 ἑκατομμ. δολλαρίων μετὰ τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου. Τοῦ δανείου τούτου ἄρχεται ἡ τμηματικὴ ἐξόφλησις ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους (δύο δόσεις κατὰ Αὐγούστου καὶ Νοέμβριον, συνολικοῦ ποσοῦ 83 ἑκατομμ. λιρῶν). Αἱ ἐν συνεχείᾳ δόσεις κλιμακούνται μὲ ἀνώτερον ρυθμὸν ἐξοφλήσεως. 3) Τὸ χρέος πρὸς τὰς Ἑλβετικὰς Τραπεζάς ἐκ 43 ἑκατομμ. λιρῶν Ἀγγλίας. Ἡ ἐξόφλησις τοῦ δανείου τούτου θὰ γίνῃ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον. 4) Ἡ ἐξόφλησις μέχρι τέλους τοῦ ἔτους χρέους ἐξ 67 ἑκατομμ. λιρῶν πρὸς τὰς Η.Π.Α. καὶ Καναδᾶ. Τὸ χρέος τοῦτο συνήφθη μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀναβληθῆ ἡ ἐξόφλησις του. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἐὰν ἐξαίρεσωμεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 ὑποχρέωσιν — ἐπὶ τῆς ὁποίας δὲν ὑφίστανται διαθέσιμα στοιχεῖα — τότε μέχρι τέλους τοῦ ἔτους πρέπει νὰ καταβληθῶν 193 ἢ 126 ἑκατομμ. λιρῶν πρὸς ἐξόφλησιν βραχυπρόθεσμων ὑποχρεώσεων πρὸς Κεντρικὰς Τραπεζάς ἢ Κυβερνήσεις. Τὸ ποσὸν τοῦτο δύναται ἀνέτως νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἔκ τῶν ὑφισταμένων ἀποθεμάτων εἰς χρυσόν καὶ συνάλλαγμα τὰ ὅποια τὸ τέλος Αὐγούστου ἀνῆρχοντο εἰς 1,111 ἑκατομμ. λίρας. Ἐπίση: θὰ ὑπάρξῃ εὐχέρεια ἀντιμετωπίσεως ἔκ τῶν προσεχῶν πλεονασμάτων τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, τὰ ὅποια μετὰ τὰ ληφθέντα μέτρα τὰ ἐπακολούθησαν τὴν ὑποτίμησιν τῆς λίρας, προβλέπεται ὅτι μελλοντικῶς θὰ πραγματοποιηθῶν. 5) Τὸ χορηγηθὲν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1966 δάνειον 1.000 ἑκατομμ. δολλαρίων, ὑπὸ τῶν κρατῶν τῆς Λέσχης Βασιλείας, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν πίεσεως πρὸς μετατροπὴν τῶν εἰς λίρας ὑπολοίπων τῆς περιοχῆς στερλίνας. Τὸ δάνειον τοῦτο ἀπεφασίσθη ὅπως ἐκκαθαρισθῆ μέχρι τοῦ 1971. Ὑφίσταται ἐπίσης καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος τῆς Ἀγγλίας ἐκ τῆς νέας ἀποθεματικῆς μονάδος, τὰ εἰδικὰ τραθητικὰ δικαιώματα (SDRS), ἡ λειτουργία τῶν ὁποίων προβλέπεται ὅτι θὰ ἀρχίσῃ ἐντὸς τοῦ πρώτου ἐξαμήνου τοῦ 1969. Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὴν ἐξόφλησιν τῆς ὑποχρεώσεως ἐκ 2908 ἑκατομμ. δολλαρίων πρὸς τὸ Δ.Ν.Τ. δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ τῆς εἰδικῆς διαδικασίας διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτυχᾶνται ἡ αὐτόματος ἐπανασύναψις τοῦ δανείου. Τὸ τελευταῖον τμήμα τοῦ δανείου τούτου, ἐκ 1400 ἑκατομμ. δολλαρίων ἀνελήφθη τὴν 14ην Ἰουνίου ἐ.ε.

V. Αί ειδικαί πιστώσεις (Stand-By) 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων διὰ τὴν διασφάλισιν τῶν ὑπολοίπων εἰς λίρας τῆς περιοχῆς στερλίνας

Εἶναι αὐτονόητον δι' εἰς τὰς ἀναφερθείσας ἤδη εἰς συνάλλαγμα ὑποχρεώσεις τῆς Ἀγγλίας, δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ παθητικὰ ὑπόλοιπα (outstanding balances) εἰς λίρας τῆς περιοχῆς στερλίνας. Ταῦτα ἀποτελοῦν ἴδιον πρόβλημα καὶ ὑπήχθησαν εἰς εἰδικὸν χειρισμόν. Τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἠδύνατο ἀναμφισβητήτως νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτοδυνάμως ἡ Ἀγγλία. Ἐχρειάσθη ἡ διεθνὴς νομισματικὴ συμπάρασταις καὶ συνεζητήθη μετὰ τῶν Διοικητῶν τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν-μελῶν τῆς Λέσχης τῶν Δέκα, οἱ ὅποιοι συνέρχονται εἰς μηνιαίας συνεδριάσεις εἰς τὴν Τράπεζαν Διεθνῶν Διακανονισμῶν. Ἀπασχόλησε τὸ πρῶτον ἐπισήμως τὰ κράτη-μέλη τῆς Λέσχης τῆς Βασιλείας τὴν 8ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. ὅτε καὶ ἐλήφθη ἡ κατ' ἀρχὴν ἀπόφασις περὶ χορηγήσεως εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας εἰδικῆς πιστώσεως (Stand-By) 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων. Ἡ ὀριστικὴ ἄρα ἀπόφασις ἐξηρτήθη, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἐκ τῆς ἀποδοχῆς ὠρισμένων ὄρων ἐκ μέρους τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας.

Μέλη τῆς Λέσχης Βασιλείας εἶναι : Αἱ Η.Π.Α. - Ἀγγλία - Δυτ. Γερμανία - Ἰταλία - Ὀλλανδία - Βέλγιον - Γαλλία - Ἑλβετία - Αὐστρία - Σουηδία.

Τὰ ὡς ἄνω δέκκ κράτη εἶναι οἱ μέτοχοι τῆς Τραπεζῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν.

Ἐπίσης συμμετέχουν εἰς τὰς μηνιαίας συνεδριάσεις τῆς Βασιλείας ὁ Καναδάς καὶ ἡ Ἰαπωνία. Τὰ δύο ταῦτα κράτη δὲν εἶναι μέτοχοι τῆς Τραπεζῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ προσεχὴς συμμετοχὴ των ὡς μετόχων τῆς ἀνωτέρω Τραπεζῆς, ὅτε θὰ τακτοποιηθῇ καὶ τυπικῶς ἡ συμμετοχὴ των εἰς τὰς μηνιαίας συνεδριάσεις, διευρυνομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Λέσχης τῆς Βασιλείας εἰς δώδεκα.

Ἡ μέχρι τοῦδε ἐξέλιξις τῆς σοβαρᾶς ταύτης συναλλαγματικῆς ἐμπλοκῆς διὰ τὴν ἀγγλικὴν λίραν ἔχει ὡς ἀκολούθως :

A'. Ἡ φύσις τῶν εἰδικῶν πιστώσεων

Τὸ θέμα τῆς ρυθμίσεως τῶν παθητικῶν ὑπολοίπων εἰς λίρας ἐπανῆλθε πρὸς ληψὶν ἀποφάσεως, εἰς τὴν μηνιαίαν σύσκεψιν τῶν Διοικητῶν τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν, τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Λέσχης Βασιλείας, ἣτις ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Τράπεζαν Διεθνῶν Διακανονισμῶν τὴν 8ην Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. Τὴν ἐπομένην μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς Ἀγγλίας περὶ ἐπιτυχοῦς τερματισμοῦ τῶν μετὰ τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας διαπραγματεύσεων, ἐλήφθη ἀπόφασις διὰ τῆς ὁποίας ἐνεκρίθη ἡ χορηγήσις εἰδικῆς πιστώσεως εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων πρὸς ρύθμισιν εἰδικῶς τῶν παθητικῶν ὑπολοίπων τῆς περιοχῆς τῆς στερλίνας. Μὲ τὴν ἀπόφασιν συνεφώνησε καὶ ἡ Γαλλία μὲ τὴν δῆλωσιν δι' ἡ ἧς λόγῳ τῆς δυσχεροῦς συναλλαγματικῆς τῆς θέσεως δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν καταβολὴν τῆς μερίδος τῆς διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ

ἀποφασισθέντος ποσού τῶν 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων. Δὲν ἀπέκλεισε ὁμοίως τὴν μελλοντικὴν συμμετοχὴν τῆς Γαλλίας. Λέγεται ὅτι ἡ μερὶς τῆς Γαλλίας ἀνελήφθη ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας. Διὰ τὴν ἱστορίαν πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῶν εἰς λίρας παθητικῶν ὑπολοίπων τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας, ὀφείλεται κυρίως εἰς πιστώσεις αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὸν δευτέρου παγκόσμιον πόλεμον, ἀπὸ ἀποστολᾶς τροφίμων καὶ λοιπῶν ὀλιγῶν τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου ἐναντίον τῆς Γερμανίας.

Διὰ τοῦ ἐκδοθέντος ἀνακοινωθέντος τῆς Τραπεζῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν (9.9.68) γίνεται γνωστὸν ὅτι αὕτη βραζιζομένη εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν Διοικητῶν τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν καὶ τῶν Κυβερνήσεων των, ὅπου τοῦτο κρίνεται ἀναγκαῖον, τῆς Αὐστρίας, Βελγίου, Καναδᾶ, Λανίας, Γερμανίας, Ἰταλίας, Ἰσπανίας, Ἰαπωνίας, Ὀλλανδίας, Νορβηγίας, Σουηδίας, Ἑλβετίας καὶ Η.Π.Α. θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας εἰδικὰς πιστώσεις μεσοπροθέσμου μορφῆς ὕψους 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων.

Αἱ ἀνωτέρω συμφωνίαι αἱ ὁποῖαι χορηγοῦνται εἰδικῶς διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν παθητικῶν ὑπολοίπων εἰς λίρας τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας εἶναι ἀμέσου ἐφαρμογῆς. Αἱ πιστώσεις αὗται δὲν ἀποτελοῦν ἐν τῇ οὐσίᾳ δάνειον. Διόντι δὲν ἐχορηγήθησαν πρὸς ἀντιμετώπισιν δημιουργημένων ἐλλειμμάτων τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν δημιουργίαν συστήματος ἀσφαλείας διὰ τὰ εἰς λίρας ἀποθέματα τῶν χωρῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας. Θὰ μετατρέπωνται δηλαδὴ εἰς δάνειον, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἀναλαμβάνονται αἱ εἰς λίρας καταθέσεις τῆς περιοχῆς στερλίνας καὶ μετατρέπονται εἰς δολάρια ἢ ἄλλα μετατρέψιμα νομίσματα. Θὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ λίρα Ἀγγλίας θὰ διανύσῃ μακρὸν καὶ κοπιώδη δρόμον διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις πού τῆς ἐδημιούργησε ὁ ἀποθεματικός της ρόλος.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Λέσχης Βασιλείας τῆς 9.9.68, χωρὶς νὰ σημαίῃ τὸν ἄμεσον τερματισμὸν τοῦ ρόλου τῆς λίρας στερλίνας ὡς ἀποθεματικοῦ νομίσματος, πάντως ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ τέλους τοῦ ἀποθεματικοῦ της ρόλου καὶ ἡ μεταπτώσις ταύτης εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν νομισμάτων πού διαθέτουν ἐξωτερικὴν μετατρεψιμότητα. Θὰ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη εἶναι καὶ ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβεβλημένη: Ἡ Ἀφ' ἧς ἡ Ἀγγλία ἔπαυσε νὰ ἀποτελῇ ὑπερδύναμιν εἰς τὸν διεθνή χωρὸν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βιστάξῃ τὸ βάρος τῆς λίρας ὡς ἀποθεματικοῦ νομίσματος. Διότι ἐφ' ὅσον ἡ ἀποθεματικὴ θέσις τῆς Ἀγγλίας, ὡς ἔχει σήμερον, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἐκάστοτε πιέσεις τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας, ἤτο ἀδύνατον διὰ τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν καὶ οικονομικὴν ἡγεσίαν νὰ χαράξῃ τὸν ἐνδεδειγμένον προγραμματισμὸν διὰ νὰ παρακολουθῆσθαι τὰ σύγχρονα οικονομικὰ καὶ τεχνολογικὰ ρεύματα. Ἄλλωστε, ἡ πολιτικὴ τῆς ἀποδεσμεύσεως τῆς λίρας ἐκ τοῦ ἀποθεματικοῦ της ρόλου, εὐρίσκειται καὶ εἰς πλήρη συνέπειαν μετὰ τὴν θεωρητικὴν σκέψιν τοῦ σημερινοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Θησαυροφυλακίου κ. Τζέκινς. Εἰς τὸ βιβλίον του «The Labor Case», πού ἐξεδόθη πρὸ ἑννέα ἐτῶν, γράφει μεταξὺ ἄλλων «..... Ὁ περιορισμὸς τῶν ἐθνικῶν μας ὑποχρεώσεων θὰ ἦτο πολὺ εὐπρόσδεκτος ἐφ' ὅσον ἡ μεταβολὴ αὕτη μᾶς παρείχε τὴν

«εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτύξωμεν καὶ νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν πραγματικὴν μας ἐπίδοσιν...». Καὶ ὡς πραγματικὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγγλικῆς οἰκονομίας δ κ. Τζέκινς θεωρεῖ τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ὁποίαν προτάσσει κατὰ πολὺ τῆς τραπεζιτικῆς δραστηριότητος (ἄρθρον, an Trethwan the Times, 12.9.68).

Εἶναι ἐνδεχόμενον ὁ περιορισμὸς τῆς ιδιότητος τοῦ ἀποθεματικοῦ νομίσματος μόνον εἰς τὸ δολλάριον, νὰ δὴγησῇ τὴν υπεύθυνον διεθνή πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἡγεσίαν εἰς τὴν μελέτην τῆς καθιερώσεως πολυνομισματικοῦ συστήματος ἀποθεματικῶν νομισμάτων. (Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἔχει δημοσιευθῆ ἄξια προσοχῆς μελέτη τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ξεν. Ζολώτα «Πρὸς ἓνα ἐνισχυμένον κανόνα συναλλάγματος χρυσοῦ». Ἀποτελεῖ αὕτη ἀνακοινώσιν του εἰς τὸ Κέντρον Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὴν 10.8.61), πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς διεθνοῦς ρευστότητος.

Β'. Ποῖαι αἱ ἐνδεχόμεναι ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως

Λεπτομέρειαι τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ λειτουργίας τῶν εἰδικῶν πιστώσεων τῶν 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων ὡς καὶ τῆς μερίδος συμμετοχῆς τῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν, δὲν ἐγνώσθησαν ἐπισήμως. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὴν Λευκὴν Β:βλον πού θὰ ἐκδοθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπολογίζεται ὅτι τὸ σύνολον τῶν παθητικῶν ὑπολοίπων τῆς περιοχῆς στερλίνας ἀνέρχεται εἰς 7.000 ἑκατομμ. δολλάρια. Ἐκ τούτων 3.300 ἑκατομμ. δολλάρια (1.400 ἑκατομμ. λίρας Ἀγγλίας) περίπου κατέχονται ὑπὸ τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν καὶ συναφῶν Ἰδρυμάτων καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἀνήκουν εἰς ἰδιώτας. Τὸ κύριον μέρος τῆς πίεσεως προέρχεται ἐκ τῶν ἐπισήμως κατεχομένων λιρῶν Ἀγγλίας. Τὰ ἰδιωτικῆς προελεύσεως παθητικὰ ὑπόλοιπα εἰς λίρας συνδέονται μὲ συμβάσεις καὶ συμφέροντα ἐπιχειρηματικῆς ἐκδηλώσεως καὶ ἐμφανίζουν μεγαλύτεραν σταθερότητα. Ἄλλωστε θὰ πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς εἰδικῆς πιστώσεως τῶν 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων διὰ τὴν διασφάλισιν τῶν παθητικῶν ὑπολοίπων τῆς περιοχῆς στερλίνας, εἶναι φυσικὸν νὰ ἀνεκόπη ἡ ψυχολογικὴ πίεσις τῆς φυγῆς ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν λίραν. Παρὰλλήλως πρὸς τὸν ψυχολογικὸν παράγοντα ὀφίσταται καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦ προεξοφλητικοῦ ἐπιτοκίου. Τὰ προεξοφλητικῶν ἐπιτόκιον τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας εἶναι 7,50 τοῖς ἑκατόν. Τοῦτο εἶναι τὸ ὑψηλότερον τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς (Η.Π.Α. 5,50 - Γαλλία 3,50 - Ἰταλία 3,50 - Δυτ. Γερμανία 3 - Ἑλβετία 3). Τὸ ὑψηλὸν ἐπιτόκιον προεξοφλήσεως, ἀποτελεῖ, ὡς γνωστὸν, ἰσχυρὸν κίνητρον διὰ τὴν προσέλκυσιν κεφαλαίων. Συναφεῖς πρὸς τὰς ἀνωτέρω σκέψεις, εἶναι καὶ αἱ δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθναυροφυλακίου τῆς Αὐστραλίας, ὁ ὁποῖος ἐδήλωσε τὴν 10.9.68, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς χώρας του ἀπεφάσισε νὰ διατηρήσῃ εἰς τὰ εἰς χρυσοῦν καὶ συνάλλαγμα ἀποθέματα τὴν ὑφισταμένην εἰς λίρας Ἀγγλίας ποσοστιαίαν ἀναλογίαν. Πάντως διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν χορήγησιν τῶν ἐκ 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων εἰδικῶν πιστώσεων εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, ἔπρεπε νὰ προηγηθῇ ἡ σύμφωνος γνώμη τῶν Κυβερνήσεων τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας ἐπὶ τῆς κλιμα-

κώσεως τοῦ χρόνου ἀναλήψεως τῶν εἰς λίρας καταθέσεων των. Καί εἶναι ἀξιόν· ἐξάρσεως τὸ ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀγγλίας ἠδυνήθη εἰς διάστημα δύο μηνῶν νὰ συνάψῃ συμφωνίας μὲ τὰς κυβερνήσεις 40 καὶ πλέον κρατῶν τῆς περιοχῆς τῆς στερλίνας. Ἡ ἐπίτευξις τῆς συμφωνίας τῶν κυβερνήσεων τῆς περιοχῆς στερλίνας δὲν εἶναι ἀνώδυνος διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Διότι: α) Αἱ εἰς Λονδίνον καταθέσεις εἰς λίρας τῆς περιοχῆς στερλίνας, τυχὸν ἀναλαμβάνονται ὑπὸ τῶν καταθετῶν των, ἐφ' ὅσον ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας πρὸς κάλυψιν τούτων κάμῃ χρῆσιν τῶν εἰδικῶν πιστώσεων τῶν 2.000 ἑκατομμ. δολλαρίων, μετατρέπονται ἀπὸ καταθέσεις εἰς λίρας ἀδήλου χρόνου ἀναλήψεως, εἰς χρέος εἰς δολλάρια. Τὸ χρέος τοῦτο ἡ Ἀγγλία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὸ καταβάλῃ εἰς τὴν Τράπεζαν τῶν Διεθνῶν Διακανονισμῶν ἢ εἰς τὴν πιστώτριαν χώραν μὲ τὴν λῆξιν τῆς συμπεφωνημένης προθεσμίας εἰς δολλάρια ἢ εἰς ἕτερον μετατρέψιμον νόμισμα. β) Αἱ εἰς λίρας ἐπίσημοι καταθέσεις τῆς περιοχῆς στερλίνας, δηλαδὴ αἱ καταθέσεις τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν καὶ συναφῶν Ἰδρυμάτων, αἱ ὅποια, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, ἀνέρχονται εἰς 3.300 ἑκατομμ. δολλάρια, βάσει τῶν συμφωνιῶν, ἐξωπλίσθησαν μὲ ρήτραν δολλαρίου. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἰς περίπτωσιν νέας ὑποτιμήσεως τῆς λίρας ἐναντι τοῦ δολλαρίου, ἢ ὡς ἄνω κατηγορία λιρῶν δὲν θὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν μετὰ τὴν ὑποτίμησιν ἰσοτιμίαν λίρας· δολλαρίου, ἀλλὰ θὰ διατηρήσουν τὴν σημερινὴν ἰσοτιμίαν. Καθίστανται δηλαδὴ αἱ καταθέσεις λιρῶν διὰ τὸν καταθέτην οἰωνεὶ δολλάρια.

Τὸ σχετικὸν ἀνακοινωθέν, τὸ ἐκδοθὲν διὰ τὴν χορήγησιν τῶν εἰδικῶν πιστώσεων, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, δὲν περιέχει πληροφορίας σχετικὰς μὲ τὸν τρόπον ἐκτελέσεως τῆς σχετικῆς συμφωνίας. Ἐγνώσθη ὅτι ἡ Τράπεζα Διεθνῶν Διακανονισμῶν ἀνέλαβε τὸν ὄλον χειρισμὸν τοῦ θέματος καὶ ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν καθωρίσθη ὡς ἀκολούθως εἰς ἑκατομμ. δολλάρια: Η.Π.Α. 800 — τὰ κράτη τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς 800 — Ἐλβετία 100. Τὸ ὑπόλοιπον θὰ προσφερθῇ ὑπὸ τῶν ὑπολοίπων κρατῶν. Προβλέπεται ἡ δυνατότης ἐκδόσεως ὁμολογιῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν εἰς τὴν ἀγορὰν εὐροδολλαρίων. Ἐφ' ὅσον γίνῃ χρῆσις τῆς διαδικασίας ταύτης, τότε ἡ ἀναληφθεῖσα μερὶς εἰσφορᾶς ἐκάστου κράτους, θὰ πιστοῦται μὲ τὸ ποσὸν τῶν εὐροδολλαρίων, τὰ ὅποια συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν κεφαλαιαγορὰν τοῦ κράτους τούτου.

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας ἔχει τὴν εὐχέρειαν νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς χορηγηθείσης εἰδικῆς πιστώσεως εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν. Μετὰ τὴν λῆξιν δύναται: νὰ παραταθῇ ὁ χρόνος ἀναλήψεως τῆς πιστώσεως. Τὸ εἰκοσι τοῖς ἑκατὸν τῆς δλης πιστώσεως δύναται νὰ ἀναληφθῇ ἀμέσως. Ὁ χρόνος τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ὀρίζεται εἰς ἑπτὰ ἕως δέκα ἔτη. Ἡ τυχὸν ἀναλήψις τῶν εἰς λίρας Ἀγγλίας καταθέσεων ὑπὸ τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας, ὑπήχθη εἰς χρονικὴν κλιμάκωσιν ἣτις καθωρίσθη εἰς τὴν συμφωνίαν ποῦ ἐγένετο κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους Κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας μὲ τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὴν κλιμάκωσιν τοῦ χρόνου ἀναλήψεως, δὲν ὑπήχθησαν μόνον αἱ εἰς λίρας καταθέσεις τῆς ἐπισήμου κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ καταθέσεις. Διότι καὶ αὗται, εἰς περίπτωσιν ἀναλήψεως ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν καταθετῶν, θὰ ἀναζητηθοῦν μέσῳ τῶν κατὰ χώραν Κεν-

τρικῶν Τραπεζῶν καὶ θὰ ὑπολογισθοῦν εἰς τὴν συμπεφωνημένην quota μεταξύ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἐπὶ μέρος Κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς περιοχῆς στερλίνας.

VI. Λήψις μέτρων διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς νομισματικῆς ὑποτιμήσεως

Ἐξ ὧν ἀνεφέρθησαν προηγουμένως συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὑποτίμησις τῆς λίρας θὰ δυνηθῆ νὰ ἐπιφέρῃ τοὺς ἀναμενομένους καρποὺς ἐφ' ὧν διὰ ταύτης ἐπιτευχθῆ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν πλεονάσμα εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν, ἱκανὸν νὰ διασφαλίσῃ ὄχι μόνον τὴν ἐξισορρόπησιν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἀλλὰ καὶ τὴν σταδιακὴν ἐξόφλησιν τῶν παρεχομένων εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν δανείων στηρίξεως (stand-by) ὑπὸ τῶν διεθνῶν Ὄργανισμῶν καὶ τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς λίρας στερλίνας, ὡς καὶ τὴν μεττροπὴν τῶν τυχόν ἐμφανιζομένων χρεωστικῶν ὑπολοίπων (balances).

Χρειαζέται ὡς ἐκ τούτου νὰ ληφθοῦν πρὸ παντὸς μέτρα διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιτευχθῆ αὐξήσις ἐξαγωγῶν καὶ μείωσις εἰσαγωγῶν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὡς καὶ τοιαῦτα ἱκανὰ νὰ ἐπηρεάσουν τὴν κίνησιν τῶν κεφαλαίων. Καὶ τὰ μέτρα ταῦτα διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπιτύχουν συγκράτησιν τῆς ἀνάου τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου περιορισμὸν τῆς αὐξήσεως τῶν εἰσοδημάτων. Πρέπει δηλαδὴ τὸ περιθώριον τὸ ὁποῖον δημιουργεῖται ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ νομίσματος, νὰ μὴ ἀπορροφηθῆ διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ συντελεστοῦ τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας ἢ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους, ἀλλὰ νὰ διατεθῆ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ συντελεστοῦ τῆς ἀνταγωνιστικότητος τῶν ἐντοπίων τιμῶν ἔναντι τῶν τιμῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Γενικώτερον ἢ πειθάρχησις τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν προϋποθέτει τὴν λήψιν σειρᾶς προγραμματισμένων μέτρων διὰ τῶν ὁποίων θὰ συμπεσθῆ ἡ κατανάλωσις. Μὲ ἄλλους λόγους ἀπαιτεῖται ἡ ἄσκησις πολιτικῆς προγραμματισμένου ἀντιπληθωρισμοῦ (disinflation) μὲ συνέπειαν καὶ συνέχειαν, ἵνα δυνηθῆ ἡ ἀγγλικὴ οἰκονομία νὰ ἀπαλλαγῆ τῶν καταλοίπων τοῦ παρελθόντος τῆς.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐξήγγειλε τὴν ἀπόφασίν τῆς πρὸς ἄσκησιν προγραμματισμένης ἀντιπληρωθικῆς πολιτικῆς (disinflation), ὡς καὶ τὴν λήψιν τῶν παραλλήλων μέτρων οἰκονομικῆς καὶ δημοσιονομικῆς μορφῆς διὰ τῶν ὁποίων θὰ διησφάλιζε τὴν ἀξιοποίησιν τῆς νομισματικῆς ὑποτιμήσεως. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν μέτρων ἀναμένεται ἡ αὐξήσις τῶν ἐξαγωγῶν μὲ ἐτήσιον ρυθμὸν ἕνδεκα τοῖς ἑκατόν. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο διὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 6' ἐξαμήνου 1967 μέχρι καὶ τοῦ α' ἐξαμήνου 1969, μὲ προσκρομὴν πρὸς τὴν μείωσιν τῶν ἐξαγωγῶν ἐκ τῆς ἀπεργίας τῶν ἐργατῶν λιμένος τοῦ 1967, ἀναλογεῖ πρὸς ποσοστὸν ὀκτώ τοῖς ἑκατόν. Ἐπίσης ἡ αὐξήσις τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων ἀναμένεται νὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν ἐπτὰ τοῖς ἑκατόν.

Κύριος στόχος τῆς ἀναληφθείσης προσπάθειας εἶναι ἡ σταδιακὴ καὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διασφάλις πλεονάσματος εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῆς τάξεως τῶν 500 ἑκατομμ. λιρῶν. Ὑπενθυμίζομεν ὅτι τὸ παρελθὸν ἔτος, τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν

ἐπραγματοποίησε ἔλλειμμα 540 ἑκατομμυρίων λιρῶν. Οὕτως ἀπεφασίσθη: 1) Ἡ ὕψωσις τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου ἀπὸ 6,5 τοῖς ἑκατὸν εἰς 8 τοῖς ἑκατὸν. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ ὕψος τοῦτο τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου, εἶναι τὸ ἀνώτερον ἐντὸς τῆς χρονικῆς περιόδου τῶν τελευταίων 53 ἐτῶν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη ἀμέσως μετὰ τὴν ὑποτίμησιν τῆς λίρας. 2) Ἡ ἀναμόρφωσις τῶν ἐν ἰσχύϊ φορολογιῶν μὲ κριτήριον ἀφ' ἐνὸς τὴν αὐξησιν τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν συμπέσιν τῆς ἰδιωτικῆς καταναλώσεως. Τὰ ληφθέντα φορολογικὰ μέτρα, ἀμέσου καὶ ἐμμέσου μορφῆς, χωρὶς νὰ εἶναι καινοτόμα, ἔχουν ἐκδήλωσις τὸ στοιχεῖον τῆς κοινωνικότητος, ὅπως π. χ. ἡ δυσμενεστέρα φορολογικὴ μεταχειρίσις τῶν εἰδῶν πολυτελείας (γυναρικά, κοσμήματα κ.λ.π.). Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἐτησίᾳ ἀπόδοσις τῶν ἐπιβληθεισῶν φορολογιῶν θὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν 923 ἑκατομμ. λιρῶν. Ἐξ ἄλλου ἡ συμπέσις τῆς ἰδιωτικῆς καταναλώσεως ἐκ τῶν νέων φορολογικῶν μέτρων καὶ τῶν λοιπῶν ἐλέγχων, διὰ τὰ ἔτη 1968-70, θὰ περιστραφῇ γύρω τῶν 500 ἑκατομμ. λιρῶν. 3) Ἡ περικοπὴ τῶν δημοσίων δαπανῶν καὶ ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων. Εἰς τὸ σκέλος τοῦτο τοῦ προϋπολογισμοῦ ἡ προσπάθεια τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν περιστράφη κυρίως εἰς τὰς δαπάνας ἀμύνης. Γενικώτερον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς περικοπῆς τῶν δημοσίων δαπανῶν ἐκδηλοῦται ἡ ἔμμενος ἀπόφασις τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν, ὅπως ἐφαρμόσουν αὐστηρῶς τὰς ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις ἐναντι τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου τὸ ὅποion ἀποτελεῖ καὶ τὸν σοβαρώτερον πιστωτὴν τῆς Ἀγγλίας, μετὰ τὴν ὑπὸ τούτου χορήγησιν τοῦ δανείου τῶν 2,908 ἑκατομμυρίων δολλαρίων πρὸς στήριξιν τῆς λίρας. Θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς σχετικὰς ἀνακινήσεις τοῦ κ. Τζέκινς. Οὕτω αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 4ης Ἰουλίου ἐ. ἔ. «... Ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων τὰ ὅποια κρίνονται ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ τὸν ὅποion ἐθέσαμεν ὡς στόχον τῆς πολιτικῆς μας...», προσέθεσε δὲ ὅτι αἱ δημόσιαι δαπάναι ἐξελισσονται συμφῶνως πρὸς τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια περιελήφθησαν εἰς τὴν Λευκὴν Βίβλον, ἡ ὅποια ἐξεδόθη τὸν Ἰανουάριον. Ἐπίσης ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς τὴν 7ην Αὐγούστου ἐ. ἔ., ὁμιλῶν ἐνώπιον τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως, ἐπανελάβε κατὰ τρόπον κατηγορηματικόν: «... Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος δὲν θὰ ὑπάρξῃ χαλάρωσις τῶν ἐλέγχων ἐπὶ τῆς ἐντοπίας ζήτησεως» καὶ ἐπανελάβε ὅτι «ἡ συνολικὴ δημοσίαι δαπάνη θὰ συγκρατηθῇ εἰς τὰ ὑπεσχημένα ἐπίπεδα». Εἶναι ἐπίσης ἄξιον προσοχῆς ὅτι προσέθεσε: «... Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐμμεῖνη σταθερῶς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς τῆς στρατηγικῆς, ἀκόμη καὶ εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἐμφανὴς βελτίωσις εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν πρὸς τὸ τέλος τοῦ τρέχοντος ἔτους.» Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ τονισθῇ ὅτι αἱ ἀνωτέρω δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν κ. Τζέκινς ἐγένοντο δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησιν τῆς ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς ἐρεύνης τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου, ἡ ὅποια διεξήγαγε τὴν δευτέραν σειρὰν διαβουλεύσεων, μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐθναροφυλακίου πρὸς διαπίστωσιν τῆς ὀρθῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων ποὺ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν ἡ Ἀγγλίαι νὰ ἐφαρμόσῃ, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Δ.Ν.Τ. χορήγησιν τοῦ ὡς ἄνω δανείου.

Κατὰ τὰς ὀλιγώτερον αἰσιοδόξους προβλέψεις, ὑπολογίζεται ὅτι τὰ ληφθέντα

δημοσιονομικά μέτρα θὰ ἐπιτύχουν τὴν ἀνοδὸν τῆς ἀγγλικῆς οἰκονομίας εἰς ποσοστὸν 3 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως. Ἐὰν ὑπολογισθῇ ἀπὸ τοῦ 6' ἑξαμήνου 1967 (μὲ τὰς προσαρμογὰς τῶν ἐκ τῆς ἀπεργίας τῶν λιμενεργατῶν ἐπιπτώσεων) μέχρι τοῦ 6' ἑξαμήνου 1968, ἡ ἀνοδος θὰ ἀνέλθῃ εἰς $3 \frac{3}{4}$ τοῖς ἑκατὸν. Ἀντιθέτως ὑπολογίζεται ὅτι ἡ κατὰ κεφαλὴν κατανάλωσις ἀντὶ τῆς αὐξηθῆ κατὰ 1 τοῖς ἑκατὸν, θὰ μειωθῇ κατὰ 1 τοῖς ἑκατὸν. Ἡ μείωσις θὰ εἶναι μεγαλύτερα ἢ ὁ ὑπολογισμὸς γίνῃ ἀπὸ τοῦ 6' ἑξαμήνου τοῦ παρελθόντος ἔτους μέχρι τοῦ 6' ἑξαμήνου τοῦ παρόντος ἔτους. Ἐὰν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ κατὰ $\frac{1}{2}$ τοῖς ἑκατὸν ἐτησίᾳ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ προβλεπομένη μείωσις τοῦ βιοτικού ἐπιπέδου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιολόγος. Ἐπίσης τίθεται περιορισμὸς εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἀμοιβῶν ἐν γένει, καθοριζομένου ὡς ἀνωτέρου ὀρίου αὐξήσεων τοῦ ποσοστοῦ $3 \frac{1}{2}$ τοῖς ἑκατὸν.

Διὰ τὴν μέχρι τοῦδε εὐνοϊκὴν πορείαν τῆς ὑποτιμῆσεως τῆς λίρας, ἐδημιούργησε ἐρωτηματικὰ ἢ ἀπότομος αὐξήσις τῶν εισαγωγῶν τοῦ Ἰουλίου καὶ τὸ ἐκ τούτων δημιουργηθὲν ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου. Οὕτω, κατὰ τοὺς ἑπτὰ πρώτους μῆνας τοῦ 1968 αἱ εισαγωγαὶ ἀνῆλθον κατὰ μῆνα ὡς ἀκολούθως εἰς ἑκατομμύρια λιρῶν: 617/656/652-645/648-608-663. Τὸ ἀντίστοιχον ἐξ ἄλλου κατὰ μῆνα ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ἔχει ὡς ἀκολούθως: 32-70 94-86-86-50-80. Ἐν τούτοις προσεκτικὴ ἀνάλυσις, τοῦ ἐντυπωσιακῶς δυσμενοῦς τούτου στοιχείου, δδηγεῖ εἰς τὴν σκέψιν ὅτι εἰς τὰς εισαγωγὰς τοῦ Ἰουλίου μετεφέρθη μέρος τῶν εισαγωγῶν τοῦ Ἰουνίου καὶ τοῦτο διότι ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἡ μείωσις τῶν δασμῶν τοῦ Γύρου Κέννεντυ καὶ κατὰ συνέπειαν οἱ εισαγωγεῖς εἶχον συμφέρον νὰ καθυστερήσουν χρονικῶς τὰς εισαγωγὰς Ἰουνίου. Ἐτερον ἐπίσης κοινὸν πρὸς ἀφαίρεσιν εἶναι αἱ εισαγωγαὶ τοῦ Ἰουλίου εἰς ράβδους ἀργύρου αἱ ὁποῖαι προορίζονται δι' ἐπαναξhawγῆν. Κατὰ συνέπειαν διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως θὰ πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ τὸ ὕψος τῶν εισαγωγῶν τοῦ Ἰουλίου γύρω τῶν 630 ἑκατομ. λιρῶν μὲ ἀντίστοιχον ἀναπροσαρμογὴν τῶν εισαγωγῶν τοῦ Ἰουνίου. Μὲ τὰς ἀνωτέρω ἀναπροσαρμογὰς, τὸ δεύτερον ἑξάμηνον τοῦ τρέχοντος ἔτους θὰ πλησιάζῃ τὰς προβλέψεις τοῦ Θησαυροφυλακίου.

VII. Ἡ διεθνοποίηση τοῦ νομισματικοῦ θέματος

Ὅπως ἀνωτέρω ἀνεφέρθη ἡ ἀγγλικὴ λίρα ὑπῆρξε ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἀποθεματικὸν νόμισμα. Τὰ ἐκ τῆς νομισματικῆς κρίσεως προβλήματα τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται εἰς τὴν οἰκονομίαν ποῦ διαθέτει ἀποθεματικὸν νόμισμα εἶναι πολυπλακᾶ καὶ διὰ τὴν θεραπείαν των χρειάζεται νὰ διαθέτῃ μακρὸν διάστημα τεχνητῆς ἀναπνοῆς καὶ μακροπρόθεσμον προγραμματισμὸν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς συναλλαγματικῆς τῆς ἰσοσταθμίσεως.

Διὰ νὰ ἀποκτηθῇ ὁμως ἡ χρονικὴ αὐτὴ ἀνεσις χειρισμῶν, ἀπαιτεῖται πρὸ παντὸς ἡ ὑπαρξίς διεθνούς ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ ἐν ἰσχύϊ νομισματικὸν σύστημα καὶ

πρὸ παντός ἡ δημιουργία πεποιθήσεως ὅτι ἡ σταθερότης τῆς νομισματικῆς μονάδος πού διέρχεται κρίσιν δὲν ἐνδιαφέρει μόνον τὴν δεδομένην ἐθνικὴν οἰκονομίαν, ἀλλὰ εἶναι θέμα πού ἀπασχολεῖ καὶ ἐνδιαφέρει τὴν διεθνή οἰκονομίαν.

Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ διεθνὲς νομισματικὸν θέμα, ὡς τοῦτο ἐμφανίζεται σήμερον, ἀπὸ ἀπόψεως ἀντιμετωπίσεως ἐπέτελεσε αἰσθητὴν πρόοδον. Ἡ διεθνὴς οἰκονομικὴ σκέψις ἐσυνειδητοποίησε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐθνικῶν νομισματικῶν ἐμπλοκῶν καὶ ἀντελήφθη ὅτι μόνον δι' εἰλικρινοῦς συνεργασίας θὰ δυνηθοῦν νὰ ἀποφύγουν τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα μιᾶς διεθνούς νομισματικῆς κρίσεως.

Τονίζομεν τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται δὲν ἐλήφθησαν πρὸς συμμόρφωσιν εἰς συμβατικὰς ὑποχρεώσεις τῶν συνεργαζομένων κρατῶν. Ἀποτελοῦν καρπὸν τῶν νεωτέρων τάσεων πρὸς διεθνοποίησιν τῶν νομισματικῶν θεμάτων. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅχι μόνον ὁ ποσοτικὸς παράγων θεμάτων. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ ποσοτικὸς παράγων θεμάτων. Διότι αἱ ἀποφάσεις αὗται δημιουργοῦν εὐνοϊκὰς ψυχολογικὰς ἐπιπτώσεις εἰς τὴν διεθνή νομισματικὴν γνώμην, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπιβοηθεῖται σοβαρῶς ἡ διατήρησις τῆς σταθερότητος τῶν ἐπὶ μέρους ἐθνικῶν νομισματικῶν μονάδων. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ λίρα στερλίνα ἡδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ καὶ ἐτέραν ὑποτίμησιν ἔναντι τοῦ δολλαρίου, διότι οἱ διεθνεῖς οἰκονομικοὶ καὶ νομισματικοὶ κύκλοι ἐπέισθησαν ὅτι ἡ ὑφισταμένη ἰσοτιμία τῆς λίρας πρὸς τὸ δολλᾶριον δὲν ἀποτελεῖ μόνον θέμα τῆς ἀγγλικῆς οἰκονομίας. Πέραν τούτου ἀποτελεῖ καὶ διεθνὲς θέμα καὶ διὰ τοῦτο προσέφερον τὴν διεθνή συμπαράστασιν.

Δὲν νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ ὑπερβολὴν ἢ ὅτι ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἐὰν ὑποστηριχθῇ ὅτι αἱ ἀναφερθεῖσαι διεθνεῖς ἀποφάσεις ἐμφανίζουσι τὴν διεθνή νομισματικὴν σκέψιν ὡς προχωροῦσαν, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων, μὲ ὄχημα προσεκτικῶν εἰς υἱοθέτησιν ἐν τῇ πράξει τοῦ περιφήμου Σχεδίου τοῦ Κέυνς, ὡς τοῦτο ἀνεπτύχθη εἰς τὴν διάσκεψιν τοῦ Bretton Woods. Κατὰ τὸν Κέυνς, τὸ διεθνὲς νομισματικὸν θέμα θὰ ἡδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐπιτυχῶς μὲ τὴν διεθνοποίησιν τῶν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων μέσῳ μιᾶς Διεθνούς Ἐνώσεως Συμφισμῶν, καὶ τὴν μέσῳ ταύτης καὶ ὑπὸ καθοριζομένην διαδικασίαν μεταφοράς τραπεζικῶν πιστώσεων (Bancor Transfers). Ἀπὸ τὴν αὐτὴν σκέψιν προήλθε καὶ ἡ υἱοθέτησις τοῦ νέου ἀποθεματικοῦ στοιχείου, τῶν εἰδικῶν τραθηκτικῶν δικαιωμάτων (SDRS), ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὁποίου εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπονομισματοποίησιν τοῦ χρυσοῦ. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ SDRS ἀποτελοῦν ἐν τῇ οὐσίᾳ τὴν πρώτην ὀργανικὴν τροποποίησιν τοῦ νομισματικοῦ συστήματος συναλλάγματος χρυσοῦ, ὡς τοῦτο καθιερώθη πρὸ 25 περίπου ἐτῶν, εἰς τὴν Διάσκεψιν τοῦ Bretton Woods.

Συμπέρασμα

Ἡ λίρα Ἀγγλίας βραχυπροθέσμως διέφυγε τὸν κίνδυνον τῆς νέας ὑποτιμῆσεώς της. Τὸ ἐνδεχόμενον ὑποτιμῆσεώς της, θὰ υπᾶρξῃ μόνον ἐὰν προκληθῇ ἀπὸ ἐξωγενῆ αἰτία, ὅπως π.χ. ἀπὸ τὴν ἀπίθανον περίπτωσιν τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ γαλλικοῦ φράγκου ἢ ἐτέρου νομίσματος μὲ διεθνή συναλλακτικὴν ἰσχύον. Ἡ λίρα

Ἐγγλίας τὰς τυχόν θραχυπροθέσμους ἀντιξοότητος δύναται νὰ ὑπερνηκῆσῃ διὰ προσφυγῆς εἰς τὰ εἰς χρυσὸν καὶ συνάλλαγμα ἀποθέματά της (τὴν 31.8.68 ἀνῆρχοντο εἰς 1,111 ἑκατομμ. λίρας), εἰς τὴν διεθνή συμπαράστασιν καὶ εἰς τὰ εἰδικὰ τραβηκτικὰ δικαίωματα.

Ἡ θέσις τῆς λίρας Ἐγγλίας ἀπὸ ἀπόψεως μικροπροθέσμου, θὰ ἐξερτηθῇ κυρίως ἀπὸ τὴν δυνατότητα τῆς Κυβερνήσεώς της νὰ ἀσκήσῃ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὴν δημοσιονομικὴν πολιτικὴν τὴν ὁποῖαν ἤδη ἐξήγγειλε καὶ περὶ τῆς ὁποίας ἀναφερόμεθα ἀνωτέρω ἀναλυτικώτερον. Θὰ ἐξερτηθῇ ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ συμπαράστασιν τῶν ἐπὶ μέρους βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένων κρατῶν.

Γενικώτερον τὴν σταθερότητα τῶν ὑφισταμένων νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἀγγλικῆς λίρας καὶ τοῦ γαλλικοῦ φράγκου, θὰ ἐπιβροηθῆσῃ σοβαρῶς ἢ ἀνατίμησις τοῦ γερμανικοῦ μάρκου. Τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῆς Δυτ. Γερμανίας εἶναι ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν πλεονασματικὸν καὶ διὰ τῆς ἀνατίμησεως τοῦ μάρκου θὰ διηυκολύνετο ἡ ἐξαγωγικὴ ἐπίδοσις τῶν ὑπολοίπων βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Ἐγγλίας, τῶν Η.Π.Α. καὶ Γαλλίας. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1968 αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς Δυτ. Γερμανίας ἦσαν ἀνώτεροι κατὰ 8 τοῖς ἑκατὸν τοῦ ἀντιστοίχου ἐξαμήνου τοῦ 1967. Ὅπως εἶναι φυσικὸν μὲ τὴν ἀποψιν ταύτην εἶναι ἀντίθετοι κυρίως οἱ βιομηχανικοὶ καὶ οἱ ἐξαγωγικοὶ κύκλοι τῆς Δυτ. Γερμανίας, οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῶν ἐλλειμματικῶν βιομηχανικῶν κρατῶν δύναται νὰ ἐπιβροηθῆσῃ ὑπὸ τῆς Δυτ. Γερμανίας, διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς κινήσεως κεφαλαίων θραχυπροθέσμου καὶ μικροπροθέσμου μορφῆς. Τὴν κίνησιν ταύτην ἐνισχύει τὸ συγκριτικῶς μὲ τὰς ἄλλας ἀγορὰς χαμηλὸν ὕψος τῶν τόκων τῆς γερμανικῆς ἀγορᾶς. Αἱ κινήσεις ὁμοῦ κεφαλαίων, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσουν μέτρον ὀργανικῆς ἀναμορφώσεως τῆς συναλλαγματικῆς θέσεως τῶν ἐλλειμματικῶν οἰκονομιῶν καὶ μάλιστα εἰς περίοδον κατὰ τὴν ὁποῖαν δὲν ὑφίσταται διεθνῶς εὐνοϊκὴ ψυχολογία διὰ τὸ ἐν λειτουργίᾳ νομισματικὸν σύστημα. Τὸν Μάρτιον 1961, ἢ κατὰ πέντε τοῖς ἑκατὸν ἀνατίμησις τοῦ γερμανικοῦ μάρκου, ἐπεδοθήθη τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν διεθνή νομισματικὴν σταθερότητα. Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας, εἶναι ἀμφίβολον ἐὰν ἢ κατὰ τὸ ἀνωτέρω μόνον ποσοστὸν νέας ἀνατίμησις τοῦ μάρκου, θὰ εἶναι ἀρκετὴ τὰ δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις μονιμοτέρας νομισματικῆς σταθερότητος. Θὰ χρειασθῇ ἐνδεχομένως ἡ νέα ἀνατίμησις τοῦ μάρκου νὰ περιστραφῇ γύρω τοῦ ποσοστοῦ τῶν 10 τοῖς ἑκατὸν. Τὴν σταθερότητα τῆς ἀγγλικῆς λίρας τὴν ἐνισχύει ἐπίσης σοβαρῶς ἡ ἀναλυθεῖσα ἀνωτέρω ἀπόφασις τῆς Βασιλείας τῆς 9.9.68, περὶ χορηγήσεως εἰδικῶν πιστώσεων 2,000 ἑκατομμ. δολαρίων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πιέσεων ἐκ τῶν παθητικῶν ὑπολοίπων τῆς περιουσίας στερλίνας.

Ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἐγγλίας Sir Leslie O'Brien, ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ του ἐκ Βασιλείας εἰς Λονδίον, ἐρωτηθεὶς ἀπὸ δημοσιογράφους περὶ τῆς σημασίας τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως εἶπε: «Ἡ χορηγηθεῖσα πίστωσις δὲν λύει τὰ προβλήματα τῆς λίρας ἐν τῷ συνόλῳ των. Συμβάλλει: ὁμοῦ εἰς τὴν σταθερότητα τοῦ διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος».